

شهرسازی خودسازمان ده در چارچوب پارادایم پیچیدگی

نویسنده
دکتر علی وزیری

انتشارات ارشدان

سرشناسه	: وزیرى نصيرآباد، على، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پديدآور	: شهرسازى خودسازمان ده در چارچوب پاراداييم پيچيدگى / نويسنده على وزيرى نصيرآباد.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه آموزشى تاليفى ارشدان، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهرى	: ۳۵۲ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۳۱۴۰-۳
وضعيت فهرست نويسى	: فيپا
يادداشت	: عنوان به انگليسى: The self-organization urbanism whithin the framework of the paradigm of complexity.
يادداشت	: كتابنامه: ص. [۳۳۰] - ۳۵۲.
موضوع	: شهرسازى - نوآور City planning -- Technological innovations سيستم هاى خودسامانده Self-organizing systems
رده بندى كنگره	: HT۱۶۶
رده بندى ديويى	: ۳۰۷/۱۲۱۶
شماره كتابشناسى ملي	: ۸۸۴۱۹۶۷
اطلاعات ركورد كتابشناسى	: فيپا

ارشدان

مؤسسه آموزشى تاليفى ارشدان

نام كتاب:	شهرسازى خودسازمان ده در چارچوب پاراداييم پيچيدگى
نويسنده:	على وزيرى نصيرآباد
ناشر:	آموزشى تاليفى ارشدان
ويرايش:	اول
نوبت چاپ:	اول ۱۴۰۱
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۰۸-۳۱۴۰-۳
شمارگان:	۱۰۰۰
مرکز خريد آنلاين:	www.arshadan.com www.arshadan.net
مرکز پخش و توزيع:	۰۲۱۴۷۶۲۵۵۰۰
قيمت:	۱۵۰۰۰ تومان

« فهرست مطالب »

شماره صفحه

عنوان

پیشگفتار

فصل اول: نظریه پیچیدگی و سیستم های پیچیده

۱۱	مقدمه
۱۴	۱- مفهوم پیچیدگی
۱۹	۲- خاستگاه نظری پیچیدگی
۲۵	۳- مبانی فلسفی نظریه پیچیدگی
۲۶	۴- پارادایم پیچیدگی
۳۰	۵- جایگاه پیچیدگی در فلسفه علم
۳۲	۵-۱- مبانی هستی شناسی
۳۹	۵-۲- مبانی شناخت شناسی
۴۸	۵-۳- مبانی روش شناسی
۵۳	۶- دیدگاه های متفاوت از نظریه پیچیدگی
۵۴	۶-۱- پیچیدگی محدود و پیچیدگی فراگیر
۵۵	۶-۲- پیچیدگی سخت و پیچیدگی نرم
۵۶	۷- کاربرد نظریه پیچیدگی
۵۹	۸- برنامه ریزی استراتژیک در شرایط پیچیده
۶۲	۸-۱- اجرای استراتژی در محیط پیچیده
۶۲	۸-۲- کنترل استراتژی در محیط پیچیده
۶۳	۸-۳- مدل پارادایم پیچیدگی
۶۵	۹- ویژگی های سیستم های پیچیده
۶۷	۱۰- شهر به عنوان یک سیستم پیچیده
۷۳	۱۱- جمع بندی

فصل دوم: نظریه آشوب و خودسازماندهی

۷۶	مقدمه
۷۷	۱- نظریه های تاثیرگذار بر نظریه پیچیدگی
۷۷	۱-۱- نظریه کوانتوم
۷۸	۱-۲- نظریه سیستم ها

۷۹	۳-۱- نظریه ساختارهای اتلافی.....
۸۰	۴-۱- نظریه سیستم های انطباقی پیچیده.....
۸۱	۵-۱- نظریه آشوب.....
۸۹	۱-۵-۱- تاریخچه نظریه آشوب.....
۹۰	۲-۵-۱- ویژگی های یک سیستم آشوبی.....
۹۱	۳-۵-۱- کمی سازی آشوب.....
۹۴	۲- مفاهیم کلیدی نظریه پیچیدگی.....
۹۵	۱-۲- خود - سازمان.....
۹۹	۲-۱-۱- اثر پروانه ای.....
۱۰۱	۲-۱-۲- خودهمانندی.....
۱۰۳	۲-۱-۳- جاذبه های غریب.....
۱۰۵	۲-۱-۴- خودسازماندهی.....
۱۰۹	۲-۱-۵- خودترمیمی.....
۱۱۰	۲-۱-۶- هوش جمعی.....
۱۱۱	۲-۱-۷- نوپدیددی.....
۱۱۳	۲-۱-۸- باز خورد.....
۱۱۴	۲-۱-۹- عدم قطعیت و ابهام.....
۱۱۵	۲-۱-۱۰- پیوند و ارتباط.....
۱۱۶	۲-۱-۱۱- لبه آشوب.....
۱۱۹	۳- شناخت سیستم های پیچیده و آشوبناک.....
۱۲۰	۳- ۱- گام نخست: نظم بواسطه ی آشوب.....
۱۲۱	۳- ۲- گام دوم: آشوب بواسطه ی نظم (ترمودینامیک).....
۱۲۲	۴- پیشینه و شرح نظریه آشوب.....
۱۲۹	۵- ویژگی های سیستم های آشوبناک.....
۱۳۲	۶- روش های شناسایی سیستم های آشوبناک.....
۱۳۳	۷- کنترل آشوب.....
۱۳۴	۸- نمونه هایی از نظریه آشوب.....
۱۳۹	۹- شهرسازی اسلامی ایرانی و نظریه آشوب.....
۱۴۶	۱۰- بررسی ساختارهای معماری با رویکرد نظریه آشوب.....
۱۵۰	۱۱- جمع بندی.....

فصل سوم: شهرسازی خودسازمانده

۱۵۴.....	مقدمه.....
۱۵۶.....	۱- شهر فرامردن و خود - سازمان و پیچیدگی.....
۱۶۲.....	۲- ویژگی های سیستم های پیچیده و شباهت آنها با سیستم شهری.....
۱۶۳.....	۱-۲- تنوع.....
۱۶۴.....	۲-۲- کاهش ناپذیری.....
۱۶۵.....	۳-۲- قطعیت در آشوب.....
۱۶۵.....	۴-۲- بازخورد مثبت و منفی.....
۱۶۶.....	۵-۲- حساس به شرایط اولیه (اثر پروانه ای).....
۱۶۷.....	۶-۲- پیش بینی پذیری محدود.....
۱۶۸.....	۷-۲- دگردیسی و ظهور الگوها.....
۱۶۹.....	۸-۲- خودسازماندهی.....
۱۶۹.....	۹-۲- انطباق پذیری و سازش.....
۱۷۰.....	۱۰-۲- بهم پیوستگی.....
۱۷۱.....	۱۱-۲- سلسله مراتب و لایه بندی مقیاسی.....
۱۷۱.....	۱۲-۲- خودتشابهی و الگوی فراکتالی.....
۱۷۳.....	۳- خودسازماندهی شهری و نظریه های مرتبط با آن.....
۱۸۶.....	۱-۳- سلول های بنارد.....
۱۸۸.....	۲-۳- شهرهای نیروهای پراکنده ساز.....
۱۹۲.....	۳-۳- شهر تپه ماسه ای.....
۱۹۵.....	۴-۳- شهرهای سینرژی یا هم افزا.....
۱۹۷.....	۵-۳- پارادایم لیزر.....
۱۹۹.....	۶-۳- پارادایم نقشه های شناختی از شهر.....
۲۱۲.....	۷-۳- شهرهای آشوب.....
۲۱۵.....	۸-۳- شهرهای فراکتال.....
۲۱۷.....	۹-۳- شهرهای خود - ساخت و انعطاف پذیر.....
۲۱۹.....	۱۰-۳- اتوماسیون سلولی و شهرهای عامل - بنیان.....
۲۲۶.....	۱۱-۳- شهرهای شبکه ای.....
۲۲۹.....	۱۲-۳- نظریه ی شبکه ی کنشگران.....
۲۳۶.....	۴- خودسازمان دهنده گی و طبیعت.....

پیشگفتار

در چارچوب برنامه ریزی و نظریه پردازی شهری، در قرن اخیر مفاهیم نو ظهور کرده اند که می توانند عرصه تامل برانگیزی را برای مدیریت پیچیده شهری ارائه کنند. فرآیند های تعاملی نظریه پردازی و تجربه اندوزی در قرن اخیر سبب عیان شدن پیچیدگی های بین علم و عمل در برنامه ریزی شده که خود بسترساز تحول در مفاهیم گردیده و لزوم حرکت در جهت انتقال از کالبد به روان، شکل به محتوا، قطعیت به احتمال و... را ضرورت بخشیده است. لذا جهت مواجهه با این تغییرات، نیازمند پیدایش رویکردهای نظری جدید به پدیده های شهری است. رویکردهایی که توانایی درک پویایی های غیرقابل پیش بینی و آشفته مسائل شهری را ایجاد کنند. یکی از این رویکردها که بر نظریه های پیچیدگی استوار است، نگرش به شهر و پدیده های شهری به عنوان شبکه هایی پیچیده خودسازمان ده است، به طوری که می توان گفت منجر به تولید گفتمان جدیدی در علم شهرسازی شده است. با اتکا به این نظریه می توان پیچیدگی های مذکور در شهرها را تحلیل و تعیین کرد و با در نظر گرفتن این پیچیدگی ها و نه کاستن آنها، برای شهرها برنامه ریزی کرد. لحاظ کردن پیچیدگی ها یا شمولیت آنها در برنامه ریزی ها از طریق برنامه ریزی مشارکتی و دربرگیرنده با اتکا به شیوه های کدگذاری مشارکتی، توجه به تغییر و تحولات رفتاری و غیر رفتاری عامل ها و بازیگران پیچیدگی و به دنبال آن تمرکز بر عدم قطعیت و غیرقابل پیش بینی بودن آنها، حلقه گمشده شهرسازی است.

نظریه خودسازمان دهی شهری در چارچوب پارادایم پیچیدگی با اعتقاد به تاثیرگذاری عامل ها و فرایندهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نهادی بی شمار در پویایی و تحولات فضایی شهرها، هویت و ماهیت شهرسازی را با مفاهیمی مانند غیرقابل پیش بینی، خودسازمانی، غیرخطی و دور از تعادل معرفی می کند و هرگونه طرح و برنامه ای که در جستجوی تعادل در شهرها هستند را به چالش می کشد. این نظریه در برنامه ریزی به ما نگرش تفکر بر پایه مفاهیمی از قبیل تحولات اجتماعی، خود سازمانی، روند های غیر خطی و وابستگی به مسیر در برنامه ریزی فضایی را تداعی می کند. امروزه پیوند بین نظریه برنامه ریزی و پارادایم پیچیدگی منجر به رشد گفتمان عقلانیت غیرخطی شده که بیش از عقلانیت خطی می تواند به درک ما از دنیای واقعی که سرشار از تغییرات غیر خطی است، کمک نماید. امروزه شهرها به شکل مکانیکی و کاملاً رسمی نمی توانند فعالیت نمایند. با توجه به پیچیدگی های شهرها، مدیریت و برنامه ریزی شهرها نسبت به گذشته پیچیده تر گردیده است. نظریه خودسازمان دهی شهری از مباحث جدیدی است که امروزه مطرح شده و کاربرد این نظریه در تمامی زمینه ها رو به گسترش می باشد. امروزه نیز در مباحثی همچون علوم اجتماعی، نظریه های سازمان و مدیریت جایگاه این نظریه مشخص گردیده است.

در دنیا از زمان ورود مفهوم خودسازمان دهی از حوزه سیستم های پیچیده به حوزه ی مطالعات شهری، این موضوع مورد توجه پژوهشگران بسیاری قرار گرفته است و محققین مختلف با رویکرد

های متفاوتی به آن نگریسته اند. مطالعات نشان می‌دهد مفهوم خودسازماندهی شهری می‌تواند راهی را برای تحقق مشارکت واقعی شهروندان پیش‌روی محققان قرار دهد. با وجود اهمیت این موضوع، به نظر می‌رسد خلا شناختی عمده‌ای در این زمینه در کشور ما وجود دارد به طوری که تاکنون کتابی دانشگاهی در این خصوص نگارش نگردیده است و تعداد مقالات علمی نادر می‌باشد. لذا هدف از این پژوهش، ضمن معرفی این نظریه و مؤلفه‌های مفهوم خودسازماندهی شهری و تلاش برای دستیابی به درک جامعی از آن می‌باشد؛ که می‌تواند ابعاد مختلف مفهوم خودسازماندهی شهری را جهت بهره‌گیری در توسعه‌ی شهرها و محلات کشور روشن سازد.

در پژوهش پیش رو، برای نخستین بار در قالب نگارش کتاب دانشگاهی، نظریه خودسازماندهی شهری به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. که نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، اگرچه مطابق با نظریات موجود، ماهیت فرآیندهای خودسازماندهی شهری بر پایه‌ی تعاملات محلی و به دور از دخالت نیروهای خارجی مانند دولت قرار دارد، اما جهت مطالعه این فرآیندها و بهره‌گیری از آنها در فرآیندهای برنامه‌ریزی، توجه به نقش عوامل محیطی و خارجی نیز ضروری به نظر می‌رسد. امید است که نتایج حاصل از این کتاب بتواند مورد بهره‌برداری اساتید و دانشجویان رشته شهرسازی و معماری و سایر رشته‌های مرتبط و همچنین کارشناسان نهادها و ارگان‌های حوزه شهرسازی و همچنین محققان، پژوهشگران و صاحب‌نظران مرتبط و همچنین دانشگاه‌ها، مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی توسعه قرار گیرد. در پایان لازم می‌دانم از افرادی که در مراحل مختلف نگارش این کتاب همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی نمایم و از همه اساتید، صاحب‌نظران و سیاست‌گذاران و مدیران حوزه مباحث شهری درخواست می‌گردد تا با نقد علمی کتاب حاضر، نویسنده را در ارائه هر چه بهتر مباحث آتی یاری نمایند.

علی وزیری